

ELS PAISATGES

Els paisatges d'interior

La forma que té un paisatge s'anomena **relleu** i és diferent segons si som a la muntanya, a la plana o a la costa.

Els paisatges d'interior estan allunyats del mar i poden ser de muntanya o de plana.

1. Com són els paisatges de muntanya

Als **paisatges de muntanya** hi ha muntanyes i valls, i pobles petits.

Les **muntanyes** són terrenys elevats i amb pendents. Les **valls** són els terrenys plans situats entre muntanyes.

En una muntanya distingim tres parts:

- ▶ **Peu.** És la part més baixa de la muntanya.
- ▶ **Cim.** És la part més alta.
- ▶ **Vessant o falda.** És el terreny que va des del peu fins al cim.

Les muntanyes poden estar aïllades o agrupades. Diverses muntanyes alineades formen una **serra** i diverses serres pròximes formen una **serralada**.

2. Els paisatges de les planes

Als paisatges de les planes hi ha unes **grans extensions de terreny pla**. Hi poden haver petites elevacions del terreny, que s'anomenen **turons** o **puigs**. Hi ha molts pobles i camps de conreu.

Als paisatges plans podem trobar erms, camps i també hortes:

- ▶ **Erms.** Són terrenys plans, més elevats que les terres del voltant, i que tenen poca vegetació.
- ▶ **Camps.** Són terrenys plans, menys elevats que els erms. Hi ha conreus i hi sol passar algun riu.
- ▶ **Hortes.** Són les zones planes més pròximes al riu.

Les muntanyes són terrenys elevats i en pendent. Les planes són extensos terrenys plans.

3. Els canvis en el paisatge

Als paisatges hi ha **elements naturals**, com ara les muntanyes, les planes, la vegetació, els rius... I també hi ha **elements fets per les persones**, que modifiquen el paisatge:

- ▶ Les **construccions**, com ara les cases, les fàbriques, les granges, les carreteres, les vies de tren, els túnels, els ponts...
- ▶ Els **camps de conreu**, que han substituït la vegetació natural.
- ▶ Les **mines** i les **pedreres**, que han canviat l'aspecte de moltes muntanyes.

Els paisatges de costa

Els paisatges banyats pel mar o que hi són a prop són paisatges de costa.

1. Com són els paisatges de costa

Les costes són terrenys situats a prop del mar. La costa pot ser alta o baixa.

- ▶ A la **costa alta** hi trobem **penya-segats**, que són terrenys alts i rocosos, contra els quals xoquen les onades del mar.
- ▶ A la **costa baixa** destaquen les **platges**, que són terrenys plans de sorra o de pedres.

COSTA ALTA

COSTA BAIXA

2. Les formes de la costa

La costa té formes molt variades, i en destaquen les següents:

- ▶ **Cap.** És una part de terra que entra al mar.
- ▶ **Península.** És un terreny envoltat d'aigua per tots els costats, menys per un, anomenat **istme**.
- ▶ **Illa.** És una porció de terra envoltada d'aigua per tots els costats. Un grup d'illes properes forma un **arxipèlag**.
- ▶ **Badia.** És una entrada del mar a la terra. Quan és molt gran es diu **golf**.

El terreny de la costa té formes diferents: caps, penínsules, illes, badies i golfs. La costa pot tenir platges o penya-segats

3. Els canvis en els paisatges de costa

Als paisatges de costa hi viuen moltes persones. Per això el paisatge s'ha modificat intensament. Alguns dels canvis que han fet les persones a la costa són els següents:

- ▶ S'hi han edificat molts **hotels** i **apartaments**.
- ▶ S'hi han construït **carreteres** i **ponts** perquè les persones i les mercaderies arribin fins a les poblacions.
- ▶ S'hi han construït **ports** perquè els vaixells puguin estar protegits.

Activitats

1. Escribe la lletra que correspon a cada paraula.

☐ cim	a. Diverses muntanyes alineades.
☐ plana	b. Part més alta d'una muntanya.
☐ vessant	c. Part més baixa d'una muntanya.
☐ serra	d. Extensos terrenys plans.
☐ peu	e. Zona situada entre la part més alta i la més baixa d'una muntanya.

2. Escribe la forma de la costa que indica cada lletra.

- ▶ Exemple: A – platja

3. Observa el dibuix i respon cada pregunta amb un dels nombres.

a. On posaries un camp de conreu? Per què?

b. A quin lloc instal·laries una estació d'esquí? Per què?

c. Per on passarien les carreteres principals?

4. Vés al següent web i mira't les fotografies, els dibuixos, el vídeo i fes el joc de l'activitat.

<http://www.edu365.cat/infantil/monperunforat/muntanya/muntanya.html>,

5. Informa't sobre com és el paisatge de la teva població i completa aquesta fitxa en un full.

▶ Té paisatge de:

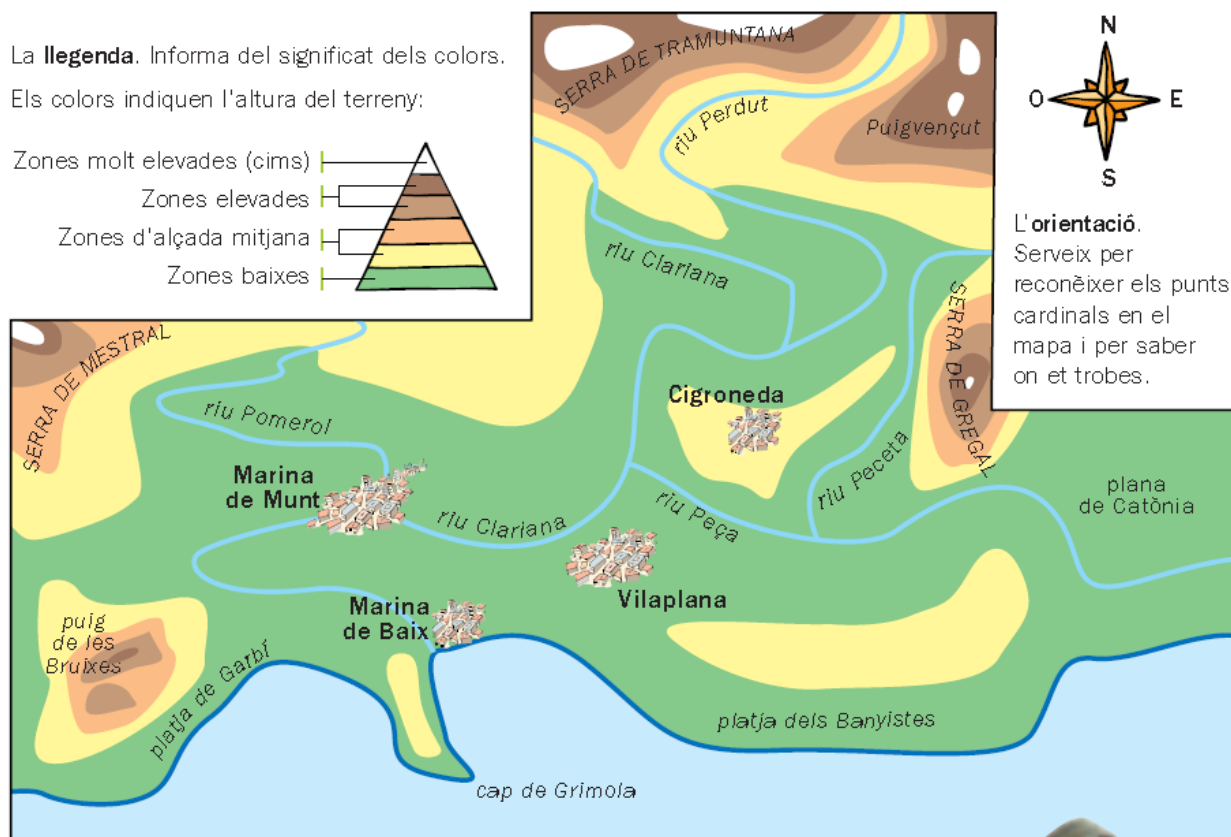
muntanya plana costa

▶ Elements naturals que hi destaquen:

▶ Elements obra de les persones que hi destaquen:

La lectura d'un mapa del relleu

Els mapes del relleu mostren, a partir de colors, les diferents altures a què es troba el terreny. Observa aquest mapa i llegeix-ne la informació.

6. Respon les preguntes.

a. De quin color s'han marcat els cims més alts?

b. I els terrenys més baixos?

c. Quin color s'utilitza per representar els rius i el mar?

d. On hi ha més muntanyes, al nord o al sud? Com ho saps?

e. Localitza la plana de Catònia, a l'est del mapa.

És una zona molt alta o molt baixa? Per què? Quins rius hi passen a prop?

f. Si vas del cap de Grimola a la serra de Mestral, en quina direcció aniràs?

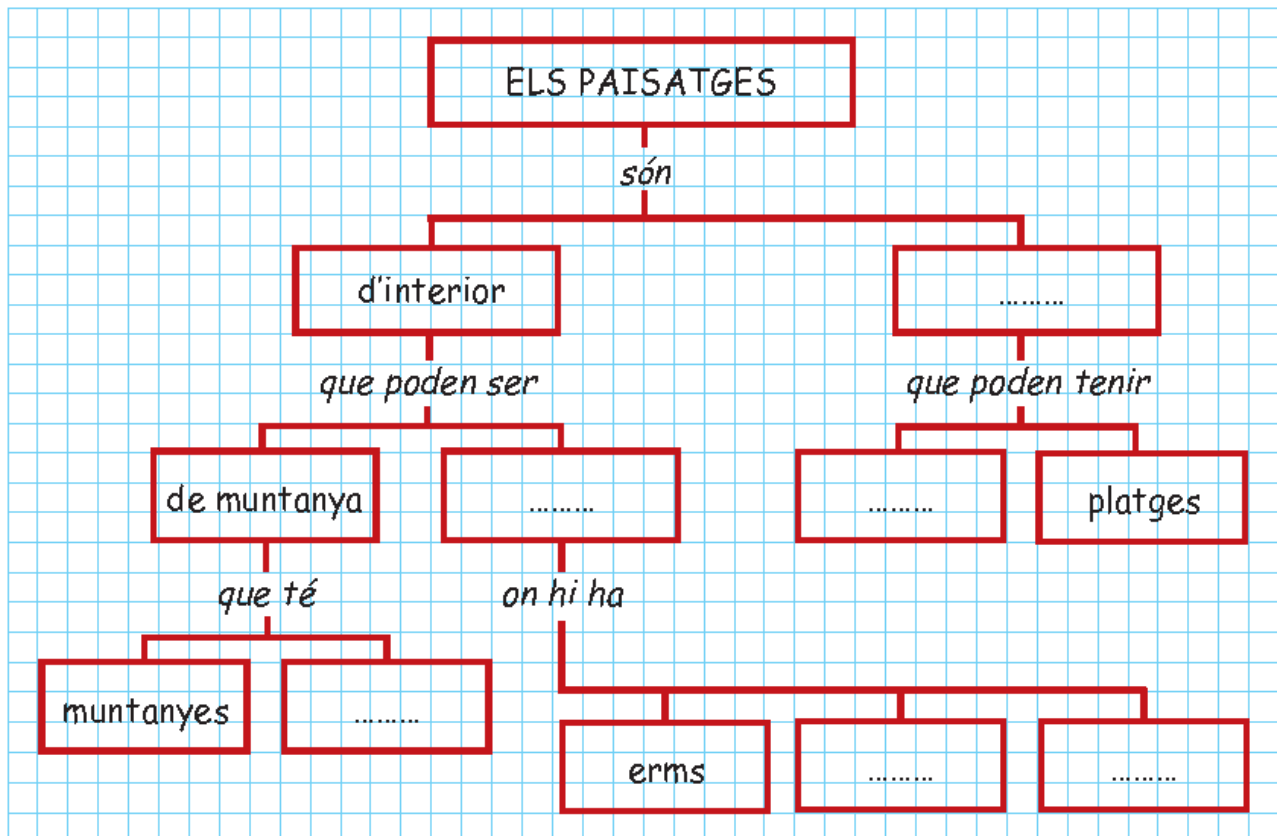
de nord a sud

de sud a nord

de sud a oest

d'oest a sud

7. Completa aquest esquema.

8. Llegeix les pistes i escriu de quin tipus de paisatge es tracta.

- ▶ Hi pot haver penya-segats, platges i rius.
- ▶ Hi ha muntanyes agrupades que formen serres.
- ▶ Hi ha extensions de terrenys plans.

Els rius, els llacs i els embassaments

Els rius són corrents d'aigua que corre sense parar. Al paisatge també hi ha llacs i embassaments.

1. Com és un riu

Els rius són corrents continus d'aigua que neixen a les muntanyes. Després, baixen cap a terres més baixes i planes. I, finalment, desembiquen en un altre riu o al mar. Els rius que desembiquen en altres rius es diuen **afluents**.

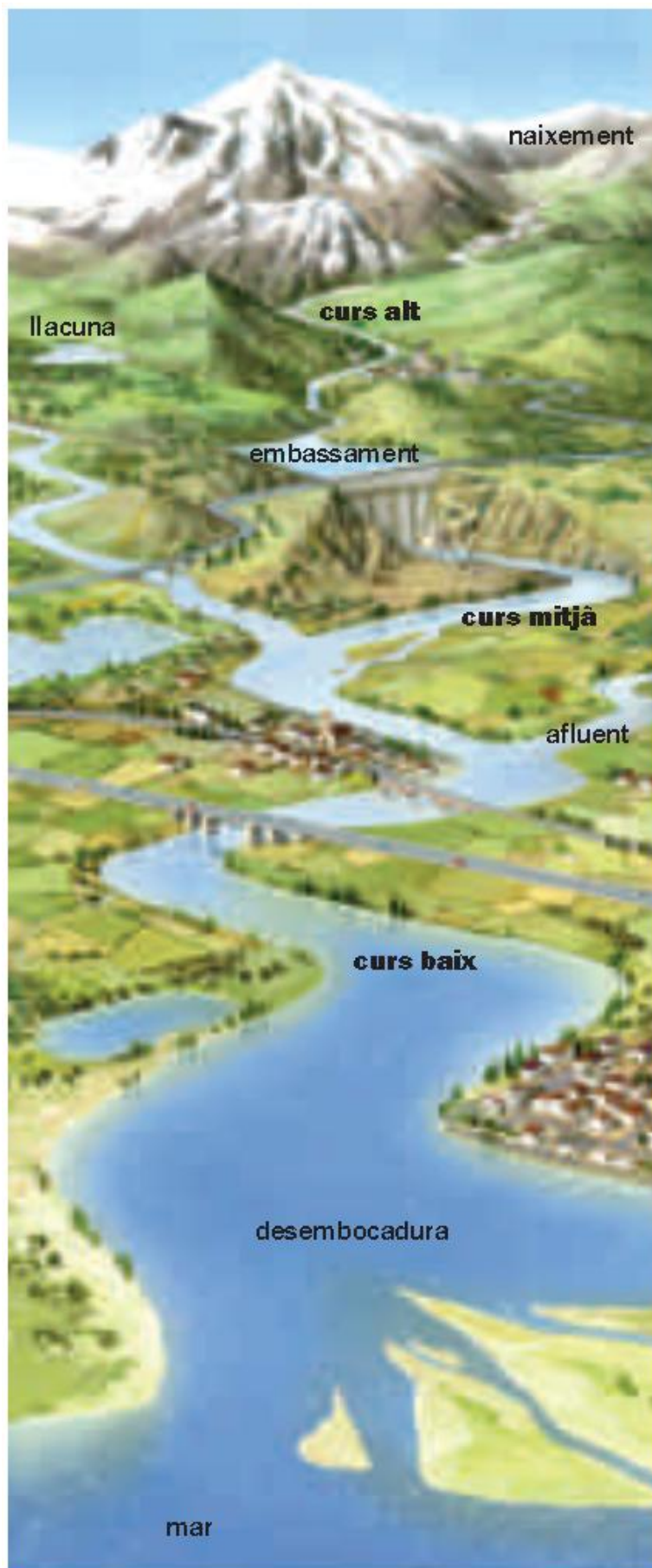
El terreny enfonsat per on corren les aigües d'un riu s'anomena **llit**. La quantitat d'aigua que porta és el **cabal**.

2. El curs d'un riu

El riu fa un recorregut des del naixement fins a la desembocadura. Aquest recorregut s'anomena curs. En el curs d'un riu es diferencien tres zones: el curs alt, el curs mitjà i el curs baix.

- ▶ Al **curs alt**, el riu és estret i corre per la muntanya. Duu poca aigua, que va a gran velocitat.
- ▶ Al **curs mitjà**, el riu s'eixampla i corre per la plana. Duu més aigua i la velocitat disminueix.
- ▶ Al **curs baix**, el riu corre lentament cap a la desembocadura.

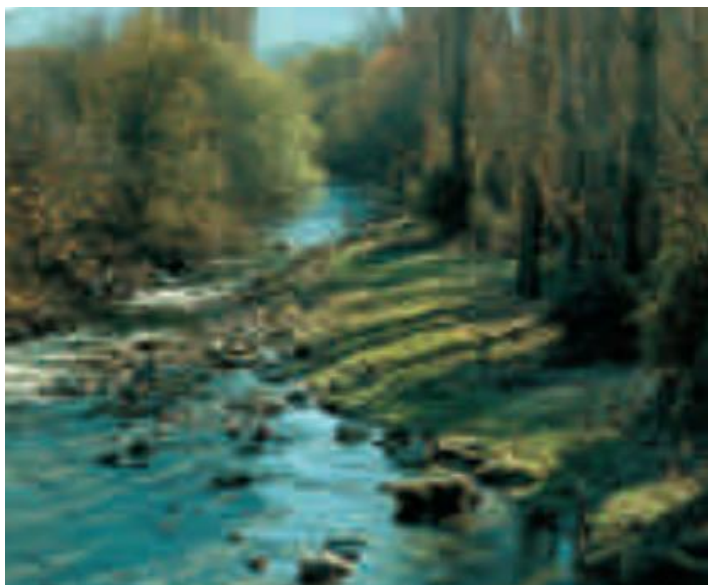
El curs d'un riu és el recorregut que fa des del naixement fins a la desembocadura.

3. Les ribes dels rius

A les ribes dels rius creixen moltes plantes. Arbres, com ara àlbers o freixes; arbustos, com ara esbarzers o tamarius, i herbes, com ara joncs i bogues. Aquesta vegetació forma el **bosc de ribera**.

Com que les terres planes i pròximes als rius són molt apropiades per a l'agricultura, moltes vegades s'ha substituït el bosc de ribera per **campes de conreu**.

4. Els llacs i els embassaments

A més a més dels mars i els rius, també trobem aigua als llacs i als embassaments.

- ▶ **Llacs.** Són grans extensions d'aigua dolça. Quan tenen una mida petita s'anomenen **llacunes**.
- ▶ **Embassaments** o **pan-tans.** Són llacs fets per les persones. Es construeixen en el curs d'un riu, amb un mur o presa que reté l'aigua.

Els llacs són extensions d'aigua dolça. Els embassaments es construeixen als rius per acumular aigua.

Activitats

1. Elimina les paraules que sobren i escriu les oracions definitives.

a. El cabal / curs d'un riu es divideix en alt, mitjà i baix.

b. Una llacuna és un llac / embassament petit.

c. El llit / cabal és el terreny enfonsat per on circula un riu.

d. Un afluent / llac és un riu que desemboca en un altre.

2. Explica la diferència entre les paraules que formen cada grup.

Curs alt:

Curs baix:

Llit:

Cabal:

Curs:

3. Observa la fotografia i respon les preguntes.

▶ Com és el riu, ample o estret?

▶ L'aigua corre o està quieta?

▶ Com és el paisatge del voltant, pla o muntanyós?

▶ A quina part del curs del riu correspon, al curs alt, al mitjà o al baix? Per què?

El recorregut del riu Llobregat

El riu Llobregat és un dels rius més importants de Catalunya.

Té 170 quilòmetres. El cabal és variable segons l'època de l'any i pot arribar a desbordar-se si la crescuda és molt gran.

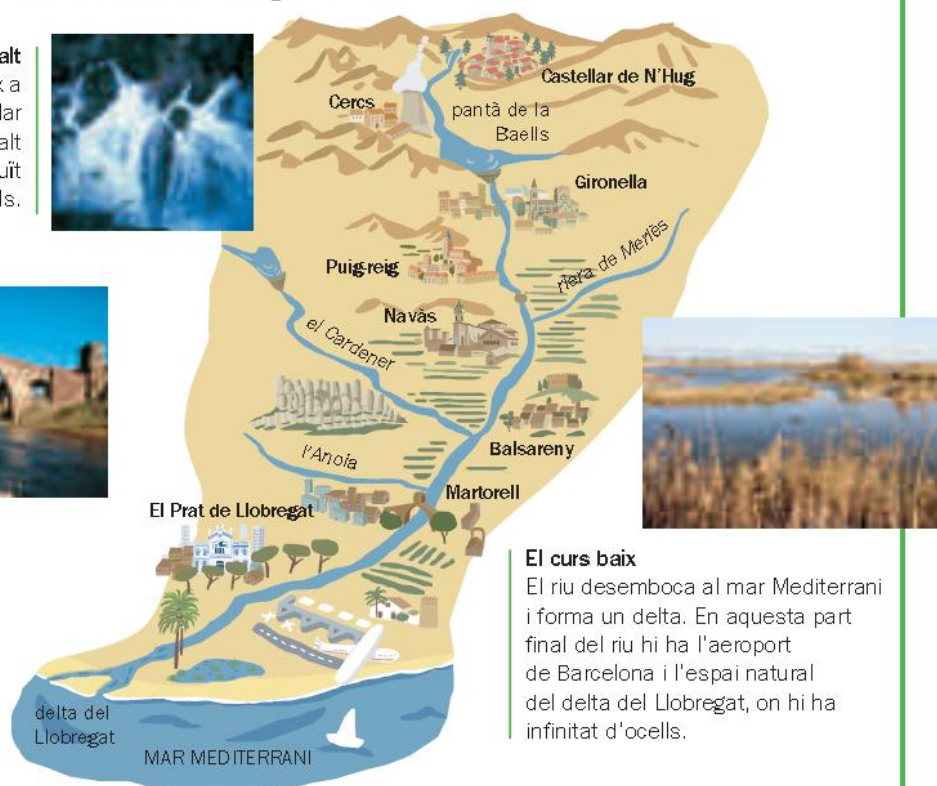
El curs alt

El riu Llobregat neix a Castellar de N'Hug. Al curs alt s'ha construït el pantà de la Baells.

El curs mitjà

El cabal del riu augmenta, perquè recull les aigües d'alguns afluent, com el Cardener i la riera de Merlès.

El curs baix

El riu desemboca al mar Mediterrani i forma un delta. En aquesta part final del riu hi ha l'aeroport de Barcelona i l'espai natural del delta del Llobregat, on hi ha infinitat d'ocells.

El riu Llobregat

Neix a:

Desemboca a:

Alguns afluents seus:

Espai natural que hi ha al seu curs:

Poblacions per on passa:
